MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF GEOFFREY VALENZIA

Seduta tat-28 ta' Frar, 2007

Citazzjoni Numru. 77/2004

It-Tabib Principali tal-Gvern
vs
Dr. Mario Bonnici

Il-Qorti

Preliminari

Rat l-**atti tac-citazzjoni** li permezz taghha l-attur ippremetta illi:

Illi Mario Bonnici waqt li kien impjegat fis-Servizz Civil fid-Dipartiment tas-Sahha bhala Professional Medical Officer, intbaghat jaghmel diversi korsijiet f'pajjizi esteri.

Illi huwa kien obbliga ruhhu permezz ta' tlett kuntratti tat-12 ta' Dicembru 1986, tal-4 ta' April 1988 u tat-30 ta' Marzu 1989 illi jaghti servizz lill-Gvern wara li jtemm il-korsijiet b'success u fin-nuqqas li jaghti dan is-servizz

jirrifondi s-somma komplessiva ta’ hdax –il elf, tlett mija, hamsa u sittin Lira Maltija, u sebgha u tletin centezmu, u seba’ millezmi (Lm11,365.37.7).

Illi huwa naqas li jaghti dan is-servizz pretiz minnu u naqas li jirrifondi s-somma msemmija.

Jghid il-konvenut ghaliex ma ghandux jigi dikjarat u deciz minn Dina l-Onorabbli Qorti illi:

1. L-konvenut naqas mill-obbligi kontrattwali tieghu billi ma tax is-servizz lill-Gvern meta temm il-korsijiet b’success.

2. Tikkundannah ihallas is-somma ta’ hdax –il elf, tlett mija, hamsa u sittin Lira Maltija, u sebgha u tletin centezmu, u seba’ millezmi (Lm11,365.37.7).

Bl-ispejjez komprizi dawk ta’ l-ittra ufficjali tas-26 ta’ Marzu, 2003 kontra l-konvenut li huwa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta’ l-attur a fol. 3 tal-process.

Rat in-**Nota ta’ l-Eccezzjonijiet tal-konvenut** a fol. 29 tal-process fejn ecepixxa:

1. Illi preliminarjarment ‘il fuq imsemmija citazzjoni hija nulla stante li minnha ma jirrizultax minn liema Qorti nharget kif jistipula l-artikolu 174(1) (a) tal-Kodici ta’ l-Organizzazzjoni u Procedura Civili u ghalhekk il-konvenut eccipjent ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju bi-spejjez kontra l-attur.

2. Illi wkoll in linea preliminari u minghajr pregudizzju ghas- sueccipit, ‘il fuq imsemmija citazzjoni hija wkoll nulla ghaliex Dr. John Cachia, li halef id-dikjarazzjoni akkumpanjanti l-istess citazzjoni, ma jokkupax il-kariga ta’ Tabib Principali tal-Gvern li huwa l-attur f’din il-kawza u ghalhekk l-istess citazzjoni mhix akkompanjata minn dikjarazzjoni mahlufa mill-attur kif jiddisponi l-artikolu 156(3) tal-Kodici ta’ l-Organizzazzjoni u Procedura Civili u

jsegwi li, ghal din ir-raguni wkoll, il-konvenut eccipjent ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjez kontra l-attur;

3. Illi dejjem preliminarjament u minghajr pregudizzju ghal l-ewwel zewg eccezzjonijiet preliminari, it-Tabib Principali tal-Gvern irid jipprova rapport guridiku mal-konvenut eccipjent kif ukoll irid jipprova l-*locus standi* tieghu f’din il-kawza u, fin-nuqqas ta’ dawn il-provi, l-konvenut eccipjent irid jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjez kontra l-attur;

4. Illi fil-mertu, u minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt, u fid-dritt stante li kien il-Gvern ta’ Malta stess li kiser l-obbligi tieghu fil-konfront tal-konvenut eccipjent sab lilu nnifsu f’pozizzjoni li ma setax jibqa’ fl-impjieg mal-Gvern ta’ Malta minhabba l-istat hazin u nuqqas ta’ facilitajiet li fihom kien qieghed jigi mistenni jaqdi d-dmirijiet tieghu (Dokument 3 sa 22) u ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur;
5. Illi fil-mertu u minghajr pregudizzju ghal l-ewwel erba’ eccezzjonijiet, meta l-konvenut eccipjent sab lilu nnifsu fil-pozizzjoni li ma setax ikompli fl-impjieg mal-Gvern ta’ Malta minhabba nuqqasijiet gravi da parti ta’ l-attur, l-istess konvenut eccipjent ikkomunika ma’ l-attur permezz ta’ ittra tat-2 ta’ Marzu 1993 (Dokument 1) fejn l-attur gie mitlub jinforma lill-konvenut eccipjent xi tkun il-penali li jista’ jkollu jhallas jekk jirrezenja minhabba r-raguni msemmija u b’ittra in data 5 ta’ Marzu 1993, (Dokument 2) il-konvenut eccipjent gie informat mis-Sur S. Lautier, ghan-nom ta’ l-attur, illi tali penali tkun ta’ hamest elef, sitt mija, u tlett liri (Lm5,603.00) u mhux hdax –il elf, tlett mija, u hamsa u sittin lira Maltija, sebgha u tletin centezmu, u seba’ millezmi (Lm11,365.37,7) kif pretiz mill-attur, u ghalhekk peress illi l-konvenut eccipjent agixxa in *buona fede* ghab-bazi ta’ l-ittra tal-5 ta’ Marzu 1993 Dokument 2 u anke fid-dawl ta’ l-istipulazzjonijiet fl-att pubbliku tat-30 ta’ Marzu 1989 (Dokument BG4 ezibit ma’ l-att tac-citazzjoni) il-pretenzjoni attrici hija eccessiva u bhala tali ghandha tigi michuda bl-ispejjez kontra l-attur;

6. Illi dejjem fil-mertu u minghajr pregudizzju ghal l-ewwel hames eccezzjonijiet, b'riferiment ghall-att pubbliku tat-12 ta' Dicembru 1986 (ezibit Dokument BG2) ma' l-att tac-citazzjoni), il-konvenut eccipjent ghamel is-sena fis-servizz tal-Gvern ta' Malta wara li rritorna mill-kors fl-Universita' ta' Belgrade kif stipulat fl-istess att pubbliku, u bl-istess mod, b'riferiment ghal l-att pubbliku ta' l-4 ta' April 1988 (Dokument BG3 ezibit mac-citazzjoni), huwa ghamel is-sena fl-impjieg mal-Gvern ta' Malta wara li rritorna mill-kors fir-Royal College of Surgeons, Edinburgh l-Iskozja stante li l-konvenut eccipjent irrizenja fis-7 ta' Frar 1994 (Dokument 3 hawn ezibit) u ghalhekk l-attur irid jipprova l-pretenzjoni tieghu taht l-att pubbliku tat-13 ta' Marzu 1989 (Dokument BG4 ezibit mac-citazzjoni) tenut kont, l-ewwel tal-fatt illi l-konvenut eccipjent ghamel sena u xahar fl-impjieg mal-Gvern wara li rritorna mill-kors fl-oftalmija fl-Universita' ta' Munich fil-Germanja u t-tieni, tal-fatt li l-kreditu pretiz fuq dan l-ahhar imsemmi att pubbliku huwa ta' erbat elelf, tmien mija u ghoxrin lira Maltija (Lm4,820) tant li l-ipoteka generali kontra l-konvenut eccipjent favur il-Gvern fuq dan l-imsemmi att pubbliku huwa ta' Lm4,820.

Salvi eccezzjonijiet ohra permessi mill-ligi

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezibiti;

Rat il-verbal a fol. 77 li bih giet irtirata t-tieni eccezzjoni;

Rat id-decizjoni preliminari taghha a fol. 79 et seq li biha giet michuda l-ewwel eccezzjoni;

Rat il-verbal a fol. 105 fejn il-konvenut talab l-isfilz ta' xi dokumenti ezibiti mill-attur izda li l-Qorti qed tammetti billi dawn gew prezentati ezatt wara s-seduta u hafna qabel ma xehed il-konvenut;

Rat il-verbal a fol. 120;

Semghet lill-partijiet bil-gurament;

Rat in-noti tal-partijiet;

PROVI

Dr. Ray Busutill xehed li l-konvenut kien mar barra minn Malta fuq studji u kien inghata *paid study leave* biex ghamel hekk. Kien mar minn April 1988 sa Lulju 1988 u rritorna jahdem f'Novembru 1988 u allura hadem 4 xhur li kien marbut mal-Gvern ghalhekk hemm Lm522. Imbaghad f'April 1989 rega mar kors iehor li kellu jibda f'Ottubru 1989 u kellu jdum sa Settembru 1990. Pero' f'Settembru 1990 talab *extension* biex ikompli jistudja u nghatatlu sena ohra. Wara dan inghata sena ohra *extension* ghalhekk b'kollox ha *paid study leave* mit-3 ta' April 1989 sat-30 ta' Settembru 1992. Il-konvenut kien marbut li jahdem mal-Gvern ghal hames snin skond kuntratt li kien iffirma u bil-kondizzjoni li jekk ma jahdimhomx kellu jirrifondi l-paga li nghatatlu fil-perjodu li kien qed jistudja barra. Il-konvenut hadem ghal tlettax il-xahar imbaghad irrizenja. F'Settembru 1993 kien kiteb lit-Tabib Principali fejn semmilu xi ragunijiet li kienu qed jipperturbawh fosthom *promotion*, apparat li jahdimx jew li kellu jinxtara, u x-xoghol mhux adegwat li kien qed jinghata, u tah gimghat zmien biex jarranga l-affarijiet. F'Ottubru l-konvenut hareg bil-*leave* u ma rritornax. Gie nfurmat li b'hekk hu gie li rrizenja u ntalab biex jikkonferma li kien irrizenja. Fis-7 ta' Frar 1994 il-konvenut ikkonferma r-rizenja tieghu ghax qal li c-cirkostanzi, li gieghluh jirrizenja, ma tbiddlux.

Il-konvenut xehed li meta gie lura mill-Germanja l-intenzjoni tieghu kienet li jahdem l-Isptar u mhux li jiftah privat. Hu jhoss li m'ghandu l-ebda obbligu lejn id-Dipartiment tas-Sahha ghax kull ma ghamel kien li telaq mill-kaos li kien jezisti. F'Malta hu sab li kien jezisti nuqqas kbir ta' facilitajiet kemm fil-*polyclinics* kif ukoll fl-Isptar stess. Fl-affidavit tieghu l-konvenut isemmi fit-tul u fit-dettal x'kienu n-nuqqasijiet li hu jghid li kien qed isib, hekk per ezempku jsemmi li**, l**-istaff mediku fid-dipartiment beda jitnaqqar, li x-xoghol jizdied billi kienu qed jespandu; ma kellux *fixed roster* u **k**ien qed jahdem f'kondizzjonijiet ta' dwejjaq u mizerja. Meta ma setax ikompli f'dik is-

sitwazzjoni kiteb lid-dipartiment bid-decizjoni tieghu li jekk ma jitrangawx l-affarijiet kien se jirrezenja. Ghalkemm stenna risposta ghal problemi kollha li kien gharrafhom bihom, risposta qatt ma waslet. Id-Dipartiment talbu biex jirrezenja u fis-7 ta’ Frar 1994 issottometta r-rizenja tieghu. Wara li telaq harget *call for applications* ghal Senior Registrar fl-istess Dipartiment. Hu kien applika bil-kundizzjoni “*only if previous problems and grievances are rectified*” izda ma hax risposta. Fit-3 ta’ Marzu 1993 kien kiteb lid-Dipartment biex jigi nfurmat xi tkun il-penali li jkollu jhallas jekk jirrezenja u kien wiegbu s-sur S. Lautier b’ittra tal-5 ta’ Marzu 1993 fejn qallu li l-penali kienet ta’ Lm5,603. Imbaghad meta rrizenja d-Dipartiment talbu Lm11,365.37.7 Spicca biex qal li t-tort kollu ta’ dak li gara jaqa biss fuq spallejn id-Dipartiment tas-Sahha u ghalhekk m’ghandu jaghti xejn.

KONSIDERAZZJONIJIET

F’dina l-kawza l-attur qed jitlob ir-rifuzjoni tas-somma ta’ Lm11,365.37.7 minghand il-konvenut li naqas mill-obbligi kontrattwali tieghu billi ma tax is-servizz lill-Gvern li kien intrabat li jaghti meta temm b’success il-korsijiet li hu kien intbaghat isegwi.

Il-konvenut wiegeb li t-tort kollu ta’ dak li gara jaqa’ biss fuq spallejn id-Dipartiment tas-Sahha u li ma jhossx li ghandu ebda obbligu lejn id-Dipartiment ghax kull ma ghamel kien li telaq mill-kaos li kien jezisti fl-Isptar.

Skond il-kuntratti ezibiti l-Gvern kellu jhallas ghal dawn il-korsijiet u l-konvenut jinghata *paid study leave*, mentri l-konvenut kellu jaghti servizz ta’ hames snin lill Gvern fl-Isptar u fin-nuqqas jirrifondi l-flus li hariglu l-Gvern.

L-attur jissottometti li hu ghamel il-parti tieghu ta’ l-obbligazzjoni mentri l-konvenut irrezenja wara tlettax il-xahar li gie lura minn barra. Il-konvenut pero’ jghid li l-kwistjoni ma kienitx daqshekk semplici. Hu jissottometti li kellu jirrizenja mis-servizz mal-Gvern fl-Isptar (l-attur jitkellem hawnhekk dwar *constructive dismissal*) billi s-servizz li gie mgieghel jaghti kien hazin u taht il-

kapacitajiet tieghu li gie imharreg ghalihom. Il-konvenut jirritjeni li l-Gvern gab lilu nnifsu mieghu b'mod irragjonevoli (per ezempju ma nghatax mezzi biex jahdem sew); gie umiljat u espasperat (ez ma nghatax *promotion* –ittra a fol. 48) u kellu jaghtih disservizz lill pazjenti u ghalhekk giex mgieghel li jitlaq. Jghid li kien l-attur li kiser l-obbligi tieghu billi naqas mid-*duty of co-operation* u rapport ta' *trust u confidence* li huma impliciti f'kull kuntratt ta' impieg.

L-attur wiegeb min-naha l-ohra li l-ilmenti li jsemmi l-konvenut fl-affidavit tieghu huma biss skuzi biex jiggustifika l-fatt li rrizenja qabel iz-zmien u biex ma jhallasx.

Il-Qorti semghet ix-xiehda prodotta u ezaminat id-dokumenti ezibiti u tasal ghal konkluzzjoni li l-konvenut naqas mill-obbligi kontrattwali tieghu li hu kien assuma u ffirma ghalihom.

Il-Qorti tibda biex tosserva li qabel ma l-konvenut inghata li *scholarship* u anke meta gie lura Malta ghal ftit ta' zmien biex ikompli jahdem l-Isptar u qabel ma rega mar lura barra, jidher li hu ma kellu xejn x'idejqu fis-servizz fl-Isptar. Almenu ma jidhru ebda ilmenti dokumentati f'dan is-sens fil-process f'dak iz-zmien u l-konvenut ma hassx li kellu jirrizenja minhabba t-tip ta' servizz li kien qed jinghata l-Isptar San Luqa. Dan is-servizz ma hzienx f'daqqa appena l-konvenut gie lura Malta. Meta l-konvenut gie impjegat mill-attur hu kien jaf x'kienu l-kondizzjonijiet u f'liema parametri kien se jahdem u kif kienu qed jahdmu t-tobba l-ohra shabu.

Jirrizulta li dawn l-ilmenti bdew jitfaccaw meta gie konfermat lilu li jekk jirrezenja qabel jaghlqu l-hames snin, hu setgha jehel is-somma ta' Lm5,630. Kien biss wara l-ittra tat-2 ta' Marzu 1993 (fol 37) li dawn l-ilmenti tfaccaw, u proprjament f'Settembru 1993 meta kiteb l-ittra li tinsab a fol. 43.

Il-konvenut jghid li dan mhux minnu ghax kieku ma kienx idum sas 7 ta' Frar 1994 biex jirrezenja. Hu jghid li l-ittra

ta’ Marzu 1993 kellha sfond ta’ akkaduti li baqghu jippersistu: isemmi l-kaz ta’ *indirect Ophtahalmoscope* fil-Polyclinic tal-Furjana fit 8 ta’ Jannar 1993; il-kaz tal-*Fibre Optic Cable* ukoll fil-*clinic* tal-Furjana fit-18 ta’ Jannar 1991 u l-kaz tal-*Cross Cylinder* fil-Polyclincs tal-Gzira u l-Furjana –f’Novembru 1992. Ighid li l-fatt li l-ilmenti l-ohra ma gewx dokumentati permezz ta’ ittra ma jfissirx li dawn l-ilmenti qatt ma kienu jezistu.

Il-Qorti pero’ tirrileva li ghalkemm setgha jaghti l-kaz li kien hemm dawn l-avvenimenti li semma l-konvenut, kien biss f’Settembru 1993 li l-konvenut hass il-bzonn li jikteb dwar dawn l-ilmenti.

Il-konvenut kien dahal lura ghax-xoghol f’Ottubru 1993 u wara 5 xhur diga beda jindaga x’jehel jekk jirrezenja qabel iz-zmien.

Ghalkemm mhux eskluz li fl-Isptar u fil-*polyclincs* hemm nuqqasijiet, u kulltant anke nuqqasijiet serji, dan ma jfissirx li wiehed hu ntitolat li ma jaghtix is-servizz li jkun intrabat li jaghti jew li jhedded li jirrezenja jekk l-affarijiet ma jittrangawx kif irid hu. Kif gie notat ma jirrizulta li fl-ebda stadju l-konvenut m’ghamel rapport bil-miktub u dokumentat lill awtoritajiet koncernati dwar l-incidenti li hu jsemmi fl-affidavit tieghu. Kif xehed Dr. R. Busutill, mir-*records* ta’ l-isptar ma jirrizultaw ebda rapporti.

Dr. Ray Busutill xehed dwar xi lmenti li l-konvenut isemmi fl-ittra tieghu ta’ Settembru 1993 u jghid li dwar *promotion* ma kien hemm xejn fil-kuntratt li jghid li l-konvenut kien intitolat ghal *promotion* u semai l-prassi kienet li   trid tohrog *call for applications* imbaghad dak li jkun japplika. Jidher li dan kien ilment min ta’ l-ewwel fil-lista ta’ ilmenti tal-konvenut kif jidher mill-ittra imsemmija a fol. 48. Il-konvenut pero’ kien jaf x’kienet il-posizzjoni tant li jghid li Dr. Soler kien jirrepetilu li “meta tigi lura tippretendix li se tilhaq xi konsulent.” Fol. 107. Dwar liema xoghol il-konvenut kien jinghata l-Isptar jew barra, Dr. Busutill jghid li dan kien jiddependi mid-Direttur tad-Dipartiment li jkun jaf l-esigenzi tad-Dipartiment aktar minnu.

Ghalhekk il-Qorti tikkonkludi li l-konvenut naqas mill-obbligu kontrattwali li jaghti servizz lill Gvern kif kien intrabat li jaghti. Il-konvenut ma kienx mgieghel mill-attur jirrizenja, imma li gara kien li meta l-konvenut ma dahalx ghax xoghol u ha l-*vacation leave* kollha u ma rritornax, l-attur hadha li l-konvenut kien irrezenja u ghalhekk talbu biex jikkonferma dan formalment kif fil-fatt ghamel bl-ittra a fol. 39.

Rifuzjoni ta' flus imhallsa

L-attur issottometta li mill-kuntratti li l-konvenut kien iffirma jirrizulta li hu ghandu jirrifondi dak li gie mhallas lilu (flus moghtija u *paid study leave*) ghax irrizenja mis-servizz qabel iz-zmien. L-attur jirritjeni li jekk sar xi zball minn xi mpjegat tal-Gvern dwar ic-cifra li kellha titthallas, dan ma jbiddel xejn min dak li ffirma ghalih il-konvenut fil-kuntratti.

Il-konvenut issottometta li d-Dok MB 4 fol. 101 li fuqu l-attur qed jibbaza l-pretenzjoni tieghu bl'ebda mod ma jiggustifika l-pretenzjoni attrici taht l-att pubbliku tat-12 ta' Dicembru 1986. Dan id-dokument ma jispjegax il-pretenzjoni attrici taht il-kuntratt tat-30 ta' Marzu 1989 meta l-imsemmi dokument jindika Lm10,843.37.7 mentri d-Dok BG4 isemmi Lm4,820. Ikompli jghid il-konvenut li l-attur qatt ma spjega ghaliex l-ammont ta' Lm5,603 hu zbaljat u dak ta' Lm11,365.37.7 hu korrett u lanqas ma tah spjegazzjoni kif wasal ghalih. Fl-aghar ipotesi, il-konvenut jghid li l-aktar li jista' jigi kkundannat li jhallas hu Lm5,603.

Fl-ittra tieghu tat-2 ta' Marzu 1993 (fol. 37) il-konvenut kien talab lis- CGMO "*What the penalty is should I decide to resign prior to the five years*", u kien irceva risposta minghand S. Lautier ghas- CGMO li infurmah li "*according to our records, you are bound to serve the Government for a period of five years from the date of your resumption of duties with this Department (i.e. 13th October 1992) against a penalty of Lm 5,603.*" (fol. 38).

F'dak l-istadju l-konvenut kien qed semplicement jitlob informazzjoni minghand il-Gvern dwar x'setgha jehel kieku

rrizenja qabel iz-zmien. Kollox kien qed jinghad bla pregudizzju, u f'dak l-istadju l-konvenut kien qed jesplora biss is-sitwazzjoni, u ma kien accetta xejn. Ma kienx il-kaz li l-partijiet kienu se jittransigu xi kawza. Id-Dipartiment tah dik il-figura lill konvenut, izda dan ma kompliex jivverifika biex jara x'kienet tikkomprendi dik is-somma u kif id-Dipartiment wasal ghaliha. F'dak l-istadju l-partijiet ma kienu waslu ghal ebda ftehim jew rabta bejnithom. Is-somma li giet indikata kien ghad trid tigi negozjata u anke jekk sar xi zball fil-kalkolu tas-somma kienu ghadhom fil-hin li dina tigi jitranga qabel ma jigi konkluz xi ftehim. Hu permess mill Ligi li zball fil-kalkolu jigi rrangat anke meta jintlahaq ftehim (ara Art 1735 tal-Kap 16).

Meta imbaghad il-konvenut irrezenja l-attur hadem ezattament x'kien dovut mill-konvenut billi dan ma kompliex jahdem mal-Gvern u l-figura wasslet ghal ammont dettajatament indikat fil-dokument a fol. 101. Il-konvenut kien jaf li jekk jonqos kellu jhallas "*all or any part of the expenses incurred by the Government on his behalf and in connection with the scholarships*". Is-somma kienet tinkludi n-numru ta' xhur li l-konvenut ma hadimx. Hu hadem 4 xhur minn tnax fuq l-ewwel kuntratt u 13 il-xahar minn hames snin fuq it-tieni kuntratt. B'kollox l-ammont dovut kien ilahhaq Lm11,365.37.7 (fol 101).

DECIZJONI

Ghal dawn il-motivi
Il-Qorti tiddeciedi billi tiddikjara li
il-konvenut naqas mill-obbligi kontrattwali tieghu billi ma tax is-servizz lill-Gvern meta temm il-korsijiet b'success;
tikkundannah ihallas is-somma ta' hdax–il elf, tlett mija, hamsa u sittin Lira Maltija, u seba' u tletin centezmu, u seba' millezmi (Lm11,365.37.7).
Bl-ispejjez kontra l-konvenut u bl-imghax mis-26 ta' Marzu, 2003.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------